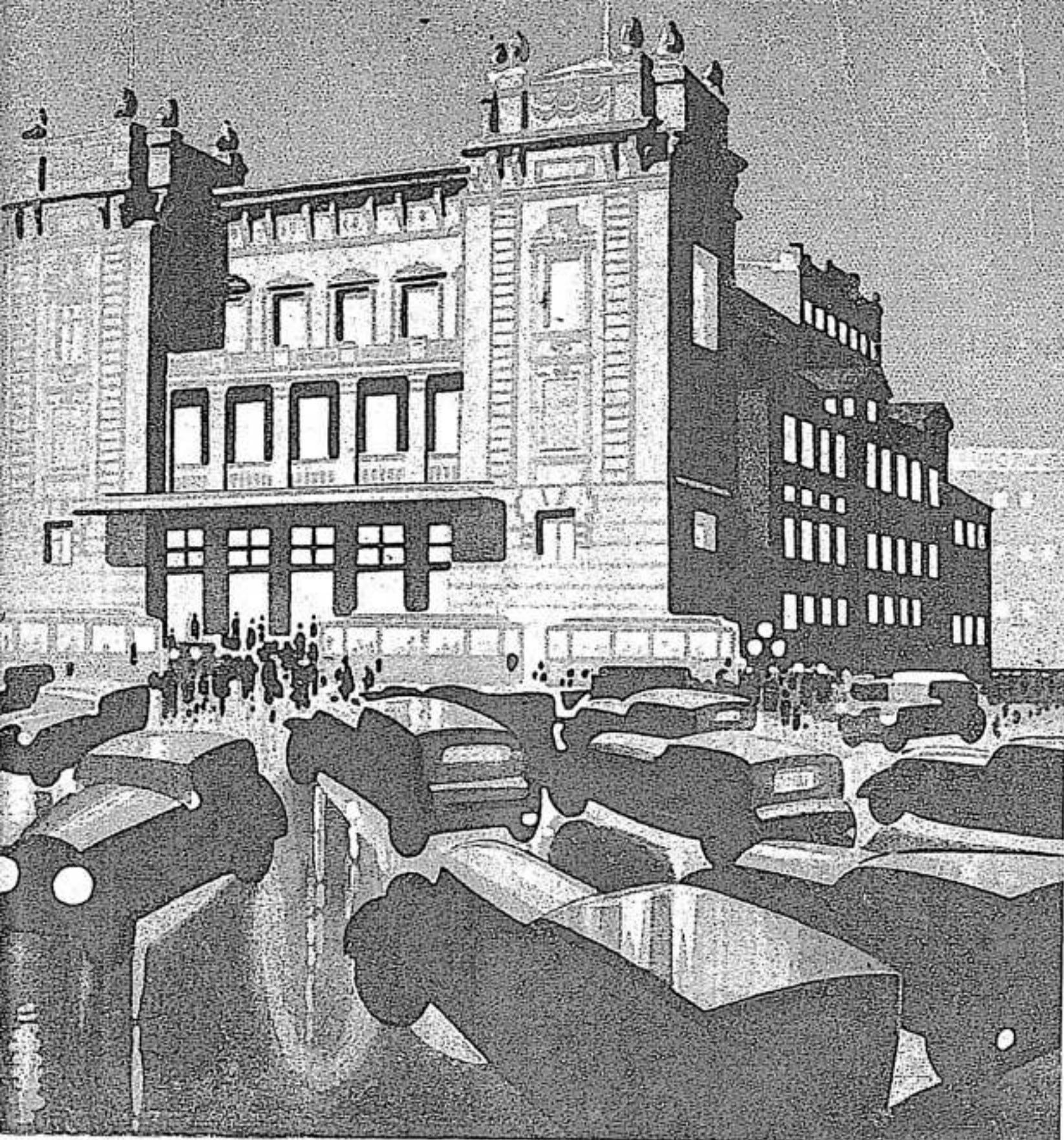

ПРОВОДНИЦЕ

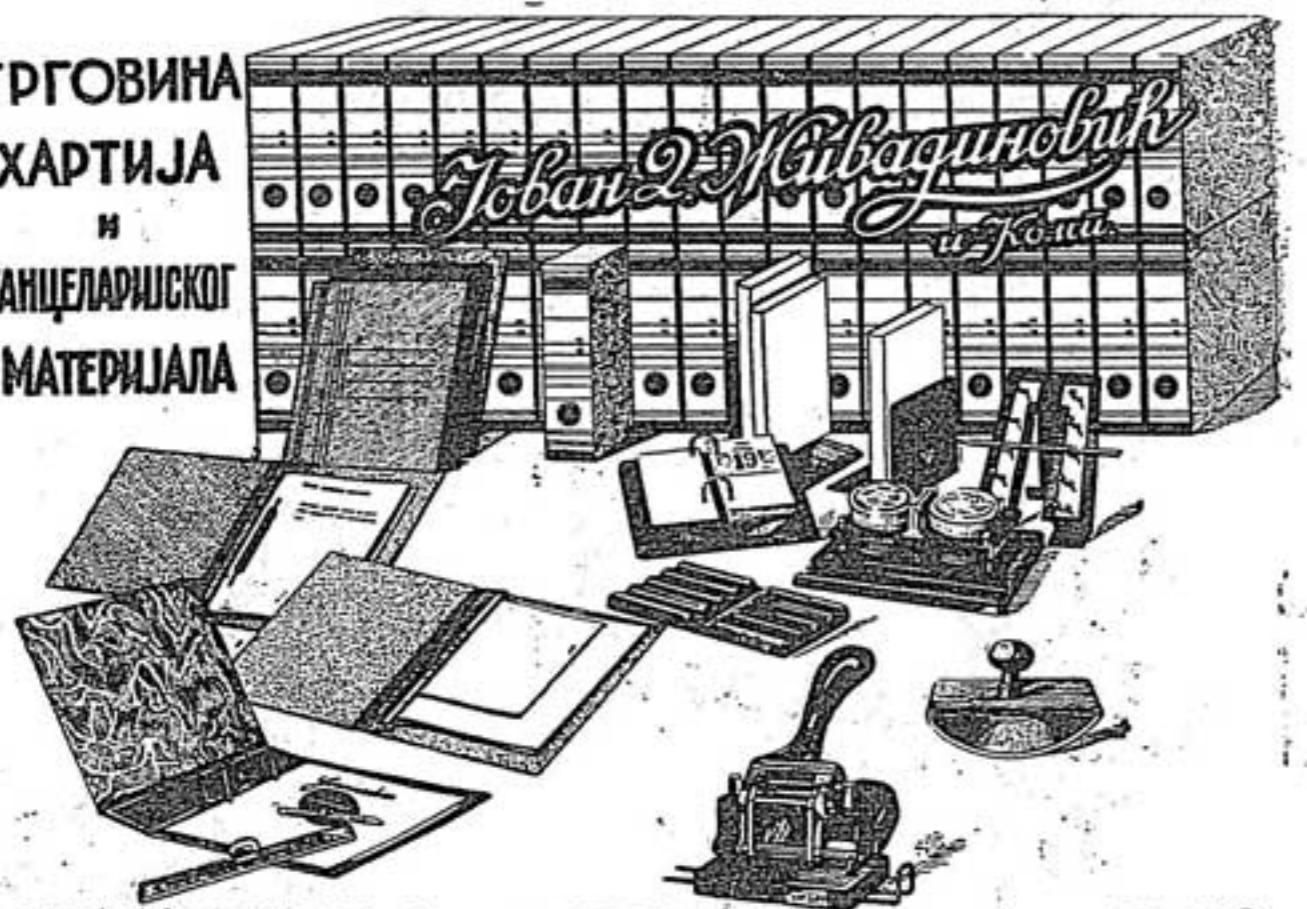

ДЈ 28

БЕОГРАД 16 МАРТ 1934

ЦЕНА 2 ДИНАРА

ТРГОВИНА
ХАРТИЈА
и
КАНЦЕЛАРИЈСКОГ
МАТЕРИЈАЛА

УЗУН МИРКОВА 4
Палата Аеро Клуба

БЕОГРАД

Телеф. 24-992

- Предузеће
- за израду
- кофера и
- торбарских
- израђевина

Милан Ј. Стојановић и Ко.

БЕОГРАД, ПРЕСТОЛОНACЛЕДНИКОВ ТРГ (ТЕРАЗИЈЕ) 38, Т. 25084
ПОЕНКАРЕОВА 2 ПАЛАТА ЈУГО АНКЕ

СII-3

ПОЗОРИШТЕ

НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ПОЗОРИШНИ ЧАСОПИС
ИЗДАВАЧ: ГРАФ. УМЕТНИЧКИ ЗАВОД ПЛАНЕТА
УРЕДНИШТВО: БЕОГРАД, УСКОЧКА 8, ТЕЛ. 20-714

28

16 март 1934

САВРЕМЕНИ ПОЈАМ НАЦИОНАЛНЕ ДРАМЕ

Обично се још мисли, да је само она домаћа драма национална, која обрађује патриотски мотив. Међутим, то је погрешно. Драмска књижевност, као уметнички плод духа једнога народа, средине, или друштва, социјално организованог у државу, у известан географски простор, — таква драмска књижевност црпе животне манифестације са тога терена. Те манифестације не могу бити једнострane, и нису једнострane у колико је живот нације сложенији, и у колико је друштвени темперамент јачи. Има пораста и опадања извесних схватања и убеђења у културној историји духовнога корачања кроз живот свакога народа. Кадкада се испољава у уметности час један, кадкада час други идејни појам као животни принцип. Према промени идејних појмова, мењају се и уметничка стремљења. Нађу епохе, које имају резултате у уметности, и друге које значе застој или прелазно доба. Патриотска симболизација живота једнога народа огледа се и у драмској књижевности.

Само, према веку, према култури генерација, и најзад према духовној мења појам о националној драми,

слободи тражи се и налази форма. Она није једнака, већ се мења. Тако, на пример, доје у прошлости позоришна публика, уживала у каквој стиховној тиради израженој у историјској драми, без обзира на историјску истину мотива — више се тражило да мотив буде скројен у помпезној пози, него у правој уметничкој искрености.

Данас, на против, публика тражи уметничку искреност у историјским комадима, и жртвује стих природној прози, и чак не трпи вештачки мотив, и ако он тежи да позитивно представи какав догађај из националне прошлости. Публика тражи да се изменi патос историјских комада, и да се постави на природну базу. То не значи да публика није национална, а да то исто нису ни дела ни писци. На против, илustrација живота и историјског и друштвеног приватног, постаје истинитија, и кроз њу се пре свега данас тражи човек, било са негативним, било са позитивним особинама. Главно је — дати човека, историју, епоху, у недекорисаној истини. Тако се временом мења појам о националној драми,

и њеној улози, која тиме баш оживаљује и постаје преносна и обновљена за садашњицу.

Јер, најзад, све је национално, што је уметнички израсло на животном терену једнога народа. Томе се саобрађава и случај са савременом домаћом драмом. Ако она црпе своје мотиве из савремене друштвене средине, и шиба своју средину, не значи да она није национална. Реч националан треба разликовати од речи националистичким. По првом појму и највећи светски драматичари су својина једне националности; по другом појму они могу бити негирани, које се начело не може применити на уметност у опште. Према томе, ако савремена домаћа драма било кроз своју сатиру, било кроз своју горку иронију, слика навике једнога времена — у овом случају модерног — не значи да се таква драма искључује из појма националног порекла. Национални репер-

тоар је сав домаћи репертоар. Национална драма је свака драма поникла на домаћем терену, од домаћег писца. Кад се то укључи у целокупни духовни продукт једнога народа, све то значи национални уметнички резултат, кадкада као понос, кадкада као пораз, али у сваком случају као амбиција којом се драмска домаћа књижевност хоће да помери унапред, кроз живо струјање духовнога капацитета једне нације.

Закључак је, да није само она домаћа драма национална, која обрађује патриотски мотив. Комад са наглашеним патриотским мотивом данас је успешан само као алегорија. А национална драма је шира и дубља од тога. Она илустрира, на основу чистих уметничких побуда и позитивне и негативне стране живота. У овом другом случају, циљ је поправка нас самих. А то није на уштрб уметничке мисије домаћег позоришта.

Пред премијеру француске комедије „Азурна обала“

У Народном позоришту, за малу позорницу у „Луксору“ приводе се крају пробе, ове француске комедије од А. Бираоба и Ж. Долеја, о којој нам њен редитељ г. Богић изјављује пред премијеру:

— „Већ сам наслов казује да ће се одиграти нека романтична — весела љубавна авантура. Јер кад човек полази на француску азурну обалу њему већ пред очима излази дивна слика плавог мора. Топло сунце; чежња у срцу које жуди за неким недостижним бићем које се замишља у машти. И што се чо-

век више приближава мору, све већма га обузима слатки немир да ће тамо наћи свој идеал — жену! Тако и писци овога комада пуштају два створења да иду азурној обали. Мушкирац је сувопаран, послован човек, шеф једневелике куће који прави свој свадбени пут. Жена је романтична, вечно жељна љубави, телефонискиња у тој кући, а заљубљена у шефа који о томе и не сања. Шеф одлази да се проведе и сврши узгред и своје послове, а чиновница разочарана и болна, због свадбе свога шефа, од-

лази на азурну обалу да се утеши и заборави. И какав чудан случај. У брзом возу, који обоје носи, сусрећу се они у ресторан вагону. Он је не позна, јер никад није ни обраћао пажњу на њу, имајући у своме предузећу преко стотине чиновника. Она, овога пута лепо обучена, а иначе врло лепе спољашности, позна свога шефа и искористи прилику да му се допадне. Брезина и лупа воза, пејсажи који промичу, њена лепота, све то очара шефа и он јој се приближава да јој прави друштво. Она очарана његовим присуством, а решена да га задобије, ствара игру и залуди га потпуно, тако, да овај заборави на свој свадбени пут и на све. Кад она искористи један момент и скине се с воза на идућој станици вративши се натраг у Париз, силази и он, јури за њом да је пронађе. Не слутећи да је она његов чиновник он долази натраг у биро. Она је ту. Он је не познаје и сад чудним стицјем прилика преко телефона, они говоре љубавне изјаве једно другом, а он и не слути да је то она, његов чиновник! Међутим ствар се открије и они постају срећан пар.

Ова весела комедија, са драматичном бојом, спада у ону врсту комада који подсећају на љупке и романтичне комедије које су раније освајале париске позорнице. Пуна је лаке конверзације, духа и љупкости, па и ако мало водвиљске садржине, остаје до краја ведра и нежна. Могло би се рећи: то је комад пролећа, јер цео заплет одговара пролећној ведртини са чежњом. Ми ћемо га у пролеће играти а да би још већу драж имао, поде-

Г. Никола Цвејић као гост у улози „Бориса Годунова“

ђен је у главном поузданом глумачком нараштају.

Главне улоге играју гђа Марица Поповић и г. Драгутиновић; затим интересантне типове који дочаравају ову комедију играју гдје Урбанизов, Текић, гг. Миловановић, Старчић, Н. Поповић, Н. Јовановић, Божковић и Ј. Николић.

**Чишће
наш једини јозо-
ришни лист!**

SUNTOL

Течна масти за чишћење и одржавање паркета, фарбаног патоса, линолеума, кожног и дрвеног намештаја. Четкање непотребно. • Изванредан, трајан сјај • Добија се: у бОльим колонијалним радњама.

ПРОИЗВОД: ХЕМИЈСКЕ ФАБРИКЕ ИМАЛИН

БОЈЕ, ЧЕТКИЦА,
све врсте
ПЛАТНО све остале потребе
и прибор за **МАЛАЊЕ** на
свили, хартији, штофу, платну
и рељеф малање има у најлеп-
шем и највећем избору
ПРИЗНАТА

ТРГОВИНА
БОЈА
• и
ХЕМИЈСКИХ
ПРОИЗВОДА

НЕНЕЦ ЉКА К. САВИЋА

БЕОГРАД
Коларчева 3. тел 23-9-08
Краља Милутина 35 тел 26-9-19

Тражите свуда само ТУ-ТОКС ТУ-ТОКС ТУ-ТОКС

Како је један наш заборављени песник основао позориште на Ријеци — половином прошлог века

Половином прошлог века, илирски покрет запљуснуо је до врха Јадранског мора све оне наше духове који су предосећали јединство Словенства на Балкану. Оснивању читаоница следовало је скоро свуда и оснивање аматерских позоришта, која су штитила језик и одушевљавала родољупче.

Песник Никола Боројевић, Србин из Оточца, учинио је много да се идеја о позоришту одомаћи и на Ријеци (Фијуми), где је и сам живео. Никола Боројевић је писао родољубиве песме, и као такав је до принео својим радом, да се на Ријеци оснује читаоница са национал-

ним и културним програмом, у заједници са браћом Хрватима.

Данас се о тој некадашњој читаоници, с оне стране наше границе, може говорити само као о једном прилогу ондашњег народног препорода. Никола Боројевић, који је био и одушевљени сарадник „Данице”, оставио је за собом извесну кореспонденцију, делом објављену, а делом још непознату.

Једно до сада необјављено његово писмо, упућено Севастијану Илићу, доказује, да је Боројевићевом иницијативом 1851 године основано позориште на Ријеци.

То писмо, писано ћирилицом гласи:

Сцена из „Моникиног случаја“ (гђа Каталинић и гђа Прегарџ)

„Љубезни пријатељу!

Ви који знате ствар уважавати, нећете ми се знати смејати, да сам сад и комедијант постао. Да вам кажем: наша је читаоница до 200 чланова стекла, и тако је успјела, да смо — поред овог месопоста сваког уторка заведених и сјајно држаних вечерних забава — и постојани театар основали. Најгоре нам бијаше за игроказе (глумце), а то: не ради добре воље, него ради тога, што Ријечани мјесто јасног израза кажу шакат мјесто сакат, шумњиво — сумњиво, часа — чаша итд. А јати онда намолим Коларовића, те тако с једном госпојицом из Загреба и некоим нашим суревнатељима отворимо речени театар са громогласним „евала“; а то е за народни слемен од нејпроценене важности.

У ову прву недељу представљамо Љубоморна жена по Коцебу-у.

Са тешким вам срцем приобштавам, да ће нас наши мили Личани сад у четвртак оставити, које тако лахко заборавити нећemo, а особито ниовог верло паметног, доброг и обзирног мајора Касумовића. Драго ми је чути, да се сад готово са свим здрави наодите, али би ми до живца јао било, да макар с каквим напретком и одликовањем наш завичај оставите, који є и ваш — не само по навади и закону, него и по међусобној љубави постао. Треба да се ви сложно са свим с нама держите, пак ће све добро бити. Јели могуће, да вам ни ове године неће бити могуће поодити нас? Само здравље, пак немогућност изчезава из ријечника чрезвичајности.

Сцена из „Моникиног случаја“ (гђе Прегарц, Каталинић, и Микулић)

Где су
најбоље
НАОЧАРЕ?
код стручног
оптичара

БОЖЕ ЈАНКОВИЋА
Кнез Михајлова 5

Експресно
чисти
и
ФАЗОНИРА

Мушки и женске шешире
филц, панаму
и жицраде
Израда првокласна
А. Миловановић шеширџија
КОЛАРЧЕВА

Чувајте Ваше зубе!

ВОТОТ

Вода за уста
Паста у тубама
Сапун за зубе

Израђени су од најфинијег
материјала и најефикаснијих
антисептичких средстава

**ОПРАВКА и ЧИШЋЕЊЕ
СВИХ врста ТЕПИХА**
**оригинални персиски таписи
САФИКЈУРДЛИ** Теразије 34
Тел. 25184.

Свилено рубље за даме
од шармеза, дивни фазони најбољи квалитети препоруђује фабрично стовариште

Елијас
Кнез Михајлова 35

СІОРСЕТИЕРЕ
„КОСТОМ МІДЕР“, i прслук kreirane
od Koena za ovu sezonu drže u dis-
ciplini Vaše telo, nežno prema graci-
oznim čistim linijama; i vanredno ističe
liniju tela.
»КОЕН«
Pašićeva 2, Telefon 24-576

Даме и удаваче, носите модерно мат свилено РУБЉЕ из трикотаже

САОРТ
Фабричне цене - Најбољи квалитет
Књег. Љубице ул. 15а Макенз. ул. 20

Најбољи су радио апарати
INGELEN
JUGO-RADIO Телефон 24-125
Теразије број 35
Преко пута пасаж Клериџа

Gospodol

- Moji specijalni krojevi i prvakasni francuski materijal задовољиће потпуно sve Vaše želje
- SPECIJALNI ATELJE MIDERA I PRSLUKA

GRAZIOSA

КНЕГИЊЕ ЉУБИЦЕ 8 | ТЕЛЕФОН БРОЈ 28-2-28

**НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ
У Београду**

Вечерња претстава Код Споменик

У четвртак 22 марта 1934 године

(87 пут)

Госпођа министарка

Комедија у четири чина. Написао Бранислав Ђ. Нушић

Редитељ г. Богић

Л И Ц А:

Сима Поповић — — — —	г. Н. Јовановић
Живка, његова жена — — — —	г-ђа Стокић
Дара, њихова кћи — — — —	г-ца Бошњаковић
Рака, њихов синчић — — — —	г-ца Бобић
Чеда Урошевић, њихов зет — — — —	г. Живановић
Д-р Никковић, секретар министар- ства спољних послова — — — —	г. Старчић
Риста Тодоровић, кожар, трговац — — — —	г. Ђ. Маринковић
Пера Каленић — — — —	г. Златковић
Пера, писар из административног одељења — — — —	г. Новаковић
Ујка Васа — — — —	г. Миловановић
Тетка Савка } родитељи	г-ђа Павловић
Тетка Даца } родитељи	г-ђа Поповић
Јованч Поп-Арсић — — — —	г. Душановић
Теча Панта — — — —	г. М. Маринковић
Сока, распутниница — — — —	г-ђа Златковић
Теча Јаков — — — —	г. Антонијевић
Сава Мишић — — — —	г. Ђошковић

СЛОВЧИЈА

Пресељава кућевне ствари
Транспортује царини робу
Вука Каракића улица број 9де | Телефон 20-8-13

Рубље - Пијакаме
спреме за удаваче

Ана Сајлер
Кнез Михајлова 15

„BOSNA“

**БИРО ЗА
КУПО-ПРОДАЈУ ИМАЊА**

Краља Милана 13-1 (преко пута Бате) Тел. 29.631

Parfum 5 Fleurs de Forvil
Диван, јевтин и дуготрајан Мирис и
одличан Пудер. Првокласну нешкод-
љиву козметику Доктора Шарпи-а,
чуvene препарate за лице, косу и
нокте ЛЕСКАНДИЈЕ, призвате апа-
рате за бријање ВАРДОНИЈА и ДУ-
РАМ-ДУПЛЕКС препоручује Парфи-
мерија ЛЕДИ - Кнегиње Љубице 15.

ПРИВАТНА ЗУБНА КЛИНИКА

Д-ра ЦАРИЋЕВИЋА
БЕОГРАД, Престолонаследников трг 3
Теразије Тел. 20-458 и 24-068
Прима пацијенте целог дана
Врши дужност позоришног зубног лекара

Броките, плишеве и остало за намештај
Највећи избор препоручују
МАРКО ВУЛЕТИЋ, ГАВРИЛОВИЋ И КОМП.
Кнез Михајлова 20 - БЕОГРАД

Ната Стефановић — — — г-ђа Хаџић
 Учитељица енглеског језика — — г-ђа Врбанић
 Полициски писар — — — г. Пецовић
 Анка, служавка — — — г-ђа Н. Паранос
 Жандарм — — — г. М. Стојановић
 Момак из Министарства Спољних
 Послова — — — г. Петровић
 Служитељ Министарства — — г. Хет
 Девојчица, кројачица — — — г-џа Хет
 Штампарски шегрт — — — Д. Хет

Догађа се у доба сусрета прошлог и садањег века.

Сликар г. Вербицки.
Пауза после првог и трећег чина.

Анаонсаш Г. Л.
 Анаонсаш М. М.
 Анаонсаш в-з
 Анаонсаш А. А.
 Анаонсаш С. С.

Примите на концу ових рјечих
 оно што сам за право. рећи с по-
 четка казати мислио, т. ест: мој и
 свих нас овде мили и драги и све-
 срдни поздрав, са препоруком, да и
 ви нас уздержите у истој љубави и
 у непоколебној наклоности. С тиме
 се називам и есам до конца же-
 вата.

Ваш поуздан пријатељ
 Никола

Рјека 10 Вељаче 1851

Данас су заборављени покличи
 песника Николе Боројевића, осим
 овог до сада необјављеног писма,
 чији је оригинал заведен под Бр.
 Рп. 445 у архивском каталогу Уни-
 верзитетске библиотеке у Београду.

А према другим податцима, ово
 позориште на Ријеци, посетио је и
 велики песник Његош, када се та-
 мо у своје време задржао, скоро
 пред своју смрт.

Из старе позоришне галерије

Ко је ово?

Видна наша уметница из прошлости

Посетиши нашу
 нову позорницу
 у Јалаши „Луксор“

Наш балетски играч г. Крстић

(Одговор на слику под истом ру-
 бриком, из прошлог броја: Олга
 Илић)

Дикција је пре свега психолошка!

По трећи пут г. Др. Александар Белић, враћа се на питање дикције, и вели:

Добра дикција и добар књижевни језик — то су две различите ствари. Неки људи који јавно говоре, дотерају до правилног књижевног језика, али их мало има који имају добру дикцију. Имали смо прилике да чујемо људе који, релативно, добро говоре прозним језиком, али када је требало да прочитају нешто стихова — имали су тешкоће и они и слушаоци.

У дикцији, начину како се што у говору, у реченици наглашује, каква се врста тонских модулација употребљава, какав се карактер гласу и целокупном говору даје,

где се стаје и колико се стаје, где се глас нагло или поступно диге или спушта — велики је део тајне како ће се слушаоцима учинити разумљивим оно што говоримо. Има људи којима је дато да ту тајну лако одгонетну, али има их који се целог свог века са њом боре, па ипак је никад не докуче.

Говорити о дикцији, значило би говорити о посебној уметности, говорити о књижевној и уметничкој страни неког текста, о његовој садржини и свему другом што је писац имао на уму када је своје дело писао. Дикцијом се мора показати и врста дела, и врста стила, и садржај, и ритам и све што је потребно, па да у свести слушаочевој

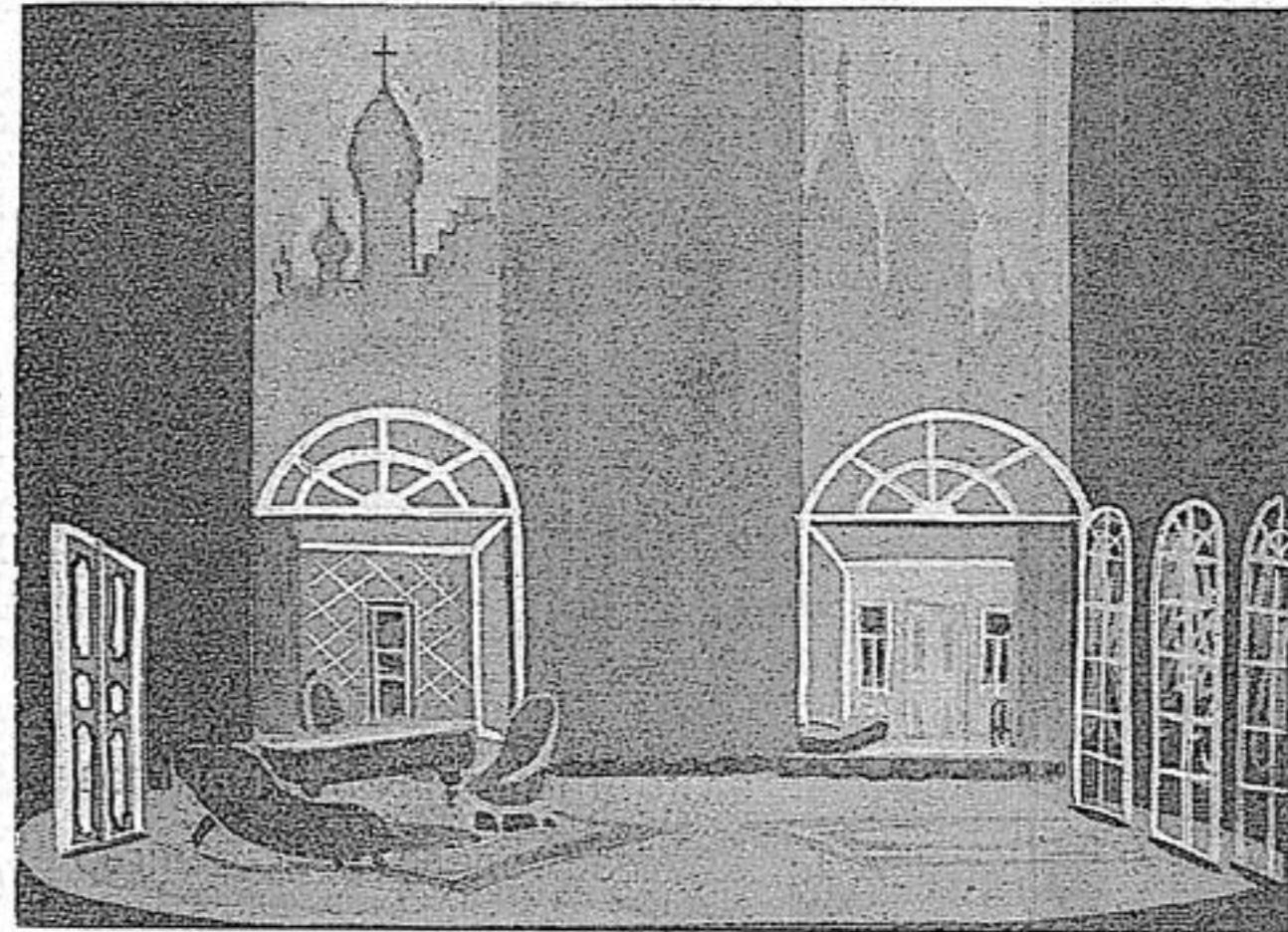
васкрсне она представа коју је имао писац кад је дотично место свога дела писао.

Разлика је велика између написаног и наштампаног текста, и изговореног. У првом случају интерпункција замењује дикцију. Међутим, у изговору слушалац чује део реченице. У томе делу он мора бити тако спремљен и гласом и начином изговора да осећа шта ће доћи. Унутрашњи смисао целине мора бити тако подељен на делове који се изговарају — да све то претставља складну целину. Све то има да повеже и да држи у целини дикција. Она мора бити психолошка. Зато се не може говорити неки текст по интерпункцији удешеној за читање. То не значи да се дикција не може слагати са интерпункцијом; напротив то често би-

ва. Али се не може интерпункција каквог текста написаног за читање узети као база, као основица говорног текста у потпуности. Интерпункција је логична, а дикција психолошка. То је прво. Друго је да дикција мора бити природна. Ствар није тако проста. Шаљапин у своме делу „Маске и живот“ прича врло занимљив доживљај. Био је у једној варошици, у којој се врло добро давала опера „Пајаџи“. Тенор је, у познатој узбудљивој сцени (О смеј се, пајаче...) плакао искрено и непосредно — а публика се смејала. Она се смејала зато, што тенор није плакао онако како би заиста пајаџ плакао, већ се растужио и плакао за свој рачун, као личност за себе. Међутим, публика неће њега, његов плач, већ хоће пајачев плач. И то је тачно.

Сцена из „Моникиног случаја“ (гђе Прегарц и Каталинић)

Скице декора за комад „Зојкин стан“ (од г. Жедринског)

НАЈСЕНЗАЦИОНАЛНИЈА НОВОСТ

„MATITE“

ПУДЕР ЗА ЛЕПОТУ
БЕЗ ТАЛКА ОД

L. T. PIVER
P A R I S

осигуруја савршену
кадифеност тена
Продаје се у свима
бољим парфиме-
ријским радњама

“МЕТЕОР”

„СТО ВАРИШТЕ МАНУФАКТУРНЕ РОБЕ
БЕОГРАД, КНЕЗ МИХАЈЛОВА 29, ТЕЛ. 22-423

За пролеће Огроман избор

Женских Мантлова

Иберцигере и Тренчкота

Одела и капутице за децу

Штофова за костиме, хаљине и мантлове

Енгл. штофова за одела и иберцигере

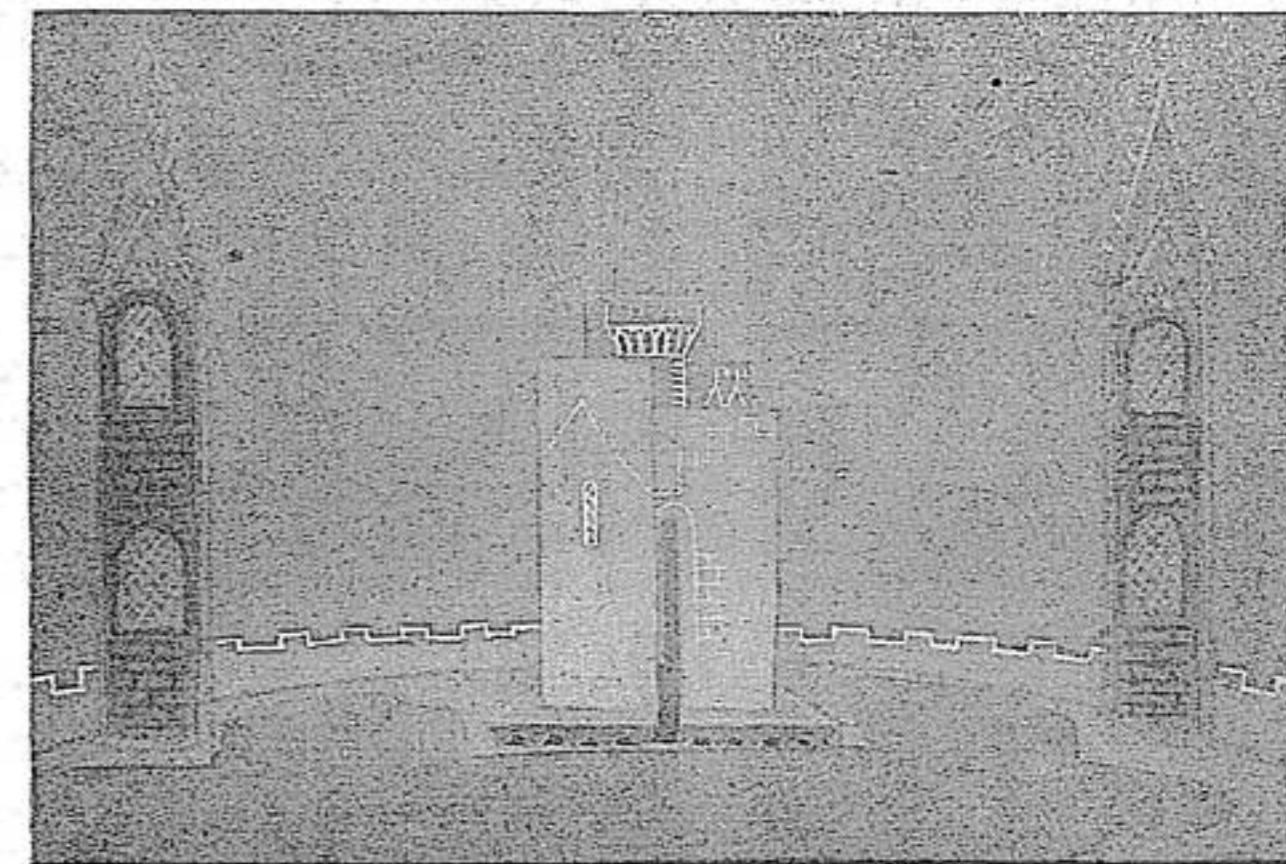
Велики избор елегантних ципела
за dame, господу и децу

Преглед
слободан

куповина
необавезна

У овоме лежи основна црта дикције. Вели се често, дикција је реалистичка, дикција је романтична, или романтично-реалистичка итд. Али не може бити једне врсте или једнога типа дикције. Дикција зависи од самог дела, његове садржине, његова рода, целокупног схватања књижевног дела. Она може бити и врло сложена. Коклен се на позорници није завео Молијеровом ритмиком, али је није ни уништио. Кокленова дикција је била природна, у чемусе огледао велики његов таленат, и уједно врло велики и напорни рад. Дакле, дикција је природна. Она мора одговарати природи књижевног дела. То незначи да онај ко говори или чита какав текст, треба да га чита својим обичним, природним начином. Тиме би он могао упропастити свој текст, што

је код нас доста чест случај. Има људи који имају своју, природну дикцију, добру, ненамештену, и непосредну. Ако је они унесу у туђе дело, које се са таквом дикцијом не слаже, писано у нарочитом стилу и нарочитом духу, они у њу уносе туђ, том делу стран елеменат. Они га морају изнети оном дикцијом, која баш том делу одговара. То, наравно, није лако. То је дано само великој уметности. Обичан је случај да људи имају своју дикцију која је на своме месту онда када се случајно са текстом поклапа. Али то је сувише мало искупљење за оне многобројне случајеве када се она са текстом не слаже. Њих треба да уклони уметник правим и дуготрајним - радом над собом и својом уметношћу.

Скица декора за балет „Тил Ојленшигл“ (од г. Жедринског)

ЧИТАЈТЕ

једини домаћи часопис
за радиофонију
„РАДИО БЕОГРАД“

Улица Цара Николе II бр. 54

Завод за хем. чишћење и бојење одела

Кнежев споменик 5 (Палата „Риунионе“). Телеф. 27-914

Прима фину тоалету за даме и господу на чишћење и бојење и на највеће задовољство својих муштерија доводи у ред. Тепихе, завесе, рукавице, салонски намештај и т. д.

НИКОЛА ДИНИЋ

Радионица - Краљи Александра ул. бр. 216. Тел. 29-034

Власник и уредник: Ср. Ил. Обрадовић — Штабка „Планета“, Ускоква 5

РАСПОЛОЖЕЊЕ
 У КУЋИ СТВОРИЋЕТЕ
ПРВОКЛАСНИМ ВИНОМ
 иž Погрчма
 ГЛАВНОГ САВЕЗА СРПСКИХ
 ЗЕМОРАДНИЧКИХ ЗАДРУГА
Франкојанова чл. 15
 Бесплатно достављање у стан преко 5 флаша.
 29208
 телев.